

FITXA TÈCNICA núm. 5: anàlisi gràfica de la relació macroeconòmica entre ingressos i despeses per entendre la importància del dèficit fiscal

Per Bill Mitchell

Una eina pedagògica

El que segueix és una eina pedagògica que utilitza Bill Mitchell en programes introductoris sobre macroeconomia que permet als estudiants comprendre la regla bàsica de la macroeconomia: la despesa és igual al producte, que és igual a l'ingrés, cosa que impulsa la feina.

Ens ajuda a comprendre el concepte d'equilibri en macroeconomia i ens desposseeix de qualsevol noció de que l'equilibri equival a un "buidament del mercat" o plena ocupació, que és la manera com els economistes convencionals ho consideren.

Aprenem que un equilibri pot persistir en nivells molt alts de desocupació indefinidament sense que entri en escena cap influència externa, tal com un estímul fiscal.

També es pot fer servir com una forma alternativa de pedagogia (a les derivacions algebraiques) dels equilibris sectorials i fa que el paper de la política fiscal sigui molt obvi.

Algunes persones s'estimen més aquesta forma d'elaboració a l'àlgebra més concisa.

També podem establir fàcilment el principi que si hi ha atur massiu (involuntari), aleshores almenys sabem una altra cosa: el dèficit fiscal és massa petit o el superàvit massa gran.

Així que vaig pensar a compartir aquesta exposició amb tots vostès al meu bloc per diversificar la manera com solc presentar les coses.

I aquells que hagin estudiat economia anteriorment identificaran que aquest tipus d'estructura es basa en l'exposició de flux circular de llarg termini, que confecciono a mida de la meua perspectiva de teoria de la moneda moderna (TMM).

Per tant, es presenten una sèrie d'imatges que comencen des d'una base simple i després guanyen en complexitat a mesura que introduïm més i més elements del món real.

Llars i empreses

Comencem amb una simple representació de l'economia amb llars i empreses. El govern també hi és, però al principi ens abstraurem del seu paper, encara que res d'això podria passar sense les injeccions de diners del govern.



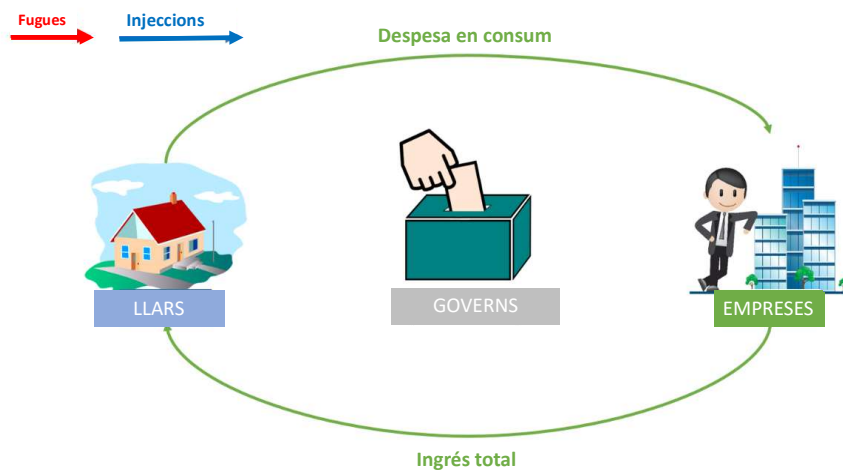
Al llarg d'aquesta anàlisi, assumim que els preus són estables, i per això tots els fluxos de dòlars estan efectivament en termes de poder adquisitiu real.

Les empreses comercials es formen expectatives de quina serà la despesa total a l'economia i després reuneixen un fons de maniobra i els treballadors per produir aquest volum de vendes esperat. Fixen el preu d'acord amb les estimacions de cost unitari i el marge de guany desitjat, reflectint-ne les aspiracions de beneficis.

Aquest desplegament després paga ingressos als proveïdors d'inputs productius.

La despesa de consum de les llars és impulsada per l'ingrés total, que torna els ingressos a les empreses i fem una altra volta.

La despesa impulsa la producció i l'ocupació, cosa que equival a ingressos.



Si no hi ha fugites d'aquest flux circular i/o xocs externs, llavors el sistema seria estable i persistiria indefinidament.

Això és el que anomenem un estat d'equilibri macroeconòmic.

Ara bé, no es presumeix que aquest estat estacionari coincidirà amb la plena ocupació, però és molt poc probable.

Aquest tipus d'estat d'equilibri de subocupació va ser el que Keynes va dir que justificava l'estímul del govern per trencar-lo i portar l'economia a un estat de més ocupació.

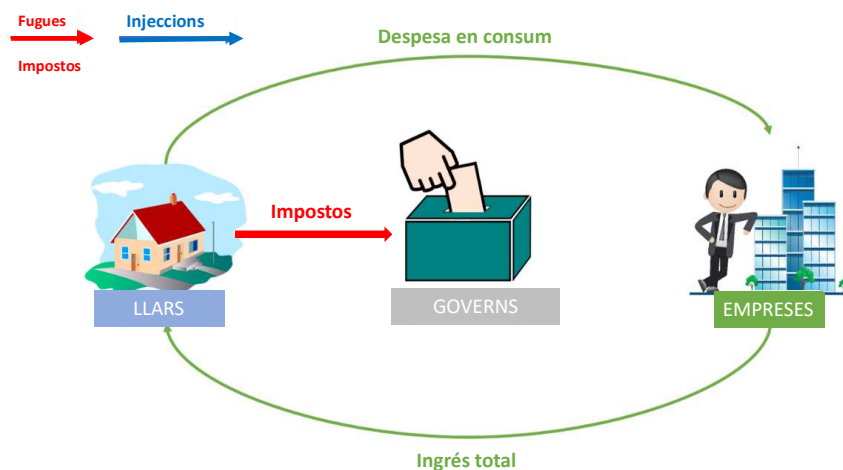
Fugues tributàries

Ara bé, què passa si pertorbem aquest estat obligant el sector no estatal a pagar impostos?

En aquest exemple, faig abstracció dels impostos sobre societats (i, com veureu, les transferències socials). Incloure'ls no alteraria la història en allò fonamental.

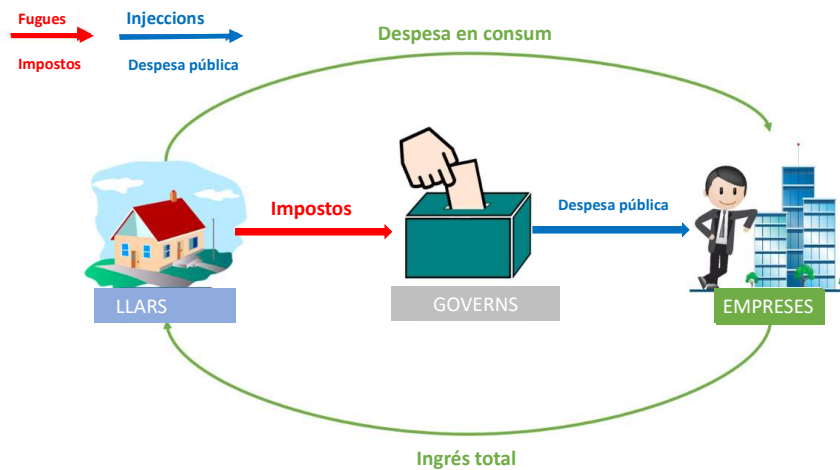
Ara bé, si això fos tot —impostos que sostenen ingressos del sector no estatal cap al sector públic—, el flux d'ingressos totals esdevindria un flux de renda disponible i el flux de despesa de consum minvaria.

Com a resultat, les empreses respondrien a l'acumulació d'inventaris no venuts i produint menys i acomiadarien treballadors.



Així, doncs, en un sistema monetari modern, la imposició de tributs crea les condicions en què augmenten els recursos ociosos.

Per tornar l'economia a l'equilibri anterior (restaurar el nivell del PIB i la renda nacional), el flux de la despesa pública ha de compensar almenys la fuga de poder adquisitiu pel drenatge tributari.



Ara bé, vam dir abans que l'estat estacionari original era probablement un en què existia atur involuntari, tot i que les expectatives de les empreses sobre volums de vendes es complien contínuament.

Aleshores, fins i tot si la injecció de despesa pública compensés la pèrdua de despesa de consum derivada de la fuga impositiva, l'economia seguiria per sota de la plena ocupació.

En altres paraules, l'única manera com l'economia podria avançar cap a la plena ocupació en aquest context (tenint en compte que les llars consumeixen el 100 per cent de la seva renda disponible) seria que el dèficit públic augmentés.

L'excés de despesa pública sobre impostos ($D > T$) estimularia les vendes i les empreses contractarien més treballadors i pagarien més ingressos, cosa que després conduiria a majors ingressos fiscals (si el sistema fiscal estigués vinculat als ingressos) i una despesa de consum més gran de les llars.

Aquest procés d'ajust a l'augment de la despesa pública deficitària és el que s'anomena “**multiplicador de la despesa**”.



Aleshores, sota aquestes condicions, és fàcil entendre que, si hi ha atur involuntari (la qual cosa significa que hi ha gent que acceptaria una feina al salari vigent si se'ls oferís una), sabem que el dèficit públic és massa baix.

També podem preguntar-nos com aquest nou estat de despesa deficitària restabliria l'equilibri.

Bé, doncs sota aquestes condicions simplificades, l'impuls inicial de la despesa pública (deficitària) estimularia ingressos creixents, més recaptació, més consum, però cada augment addicional induït en els impostos i la despesa de consum seria menor que l'anterior (a causa de la fuga d'impostos a cada pas).

S'arribaria a un nou equilibri a un nivell d'ingressos superior, una vegada que el canvi en els ingressos fiscals arribés a zero, i els ingressos fiscals totals fossin iguals al nou nivell de despesa pública, eliminant així el dèficit fiscal.

Si les llars consumeixen tota la seva renda (com ara se suposa), l'equilibri només pot passar quan el saldo pressupostari torna a zero després de la fuga d'impostos.

La regla general és que l'equilibri es produeix quan les fugides igualen les injeccions.

Això no vol dir que donem suport a l'equilibri pressupostari. És només una condició que s'hauria d'aplicar a aquest cas summament simplificat.

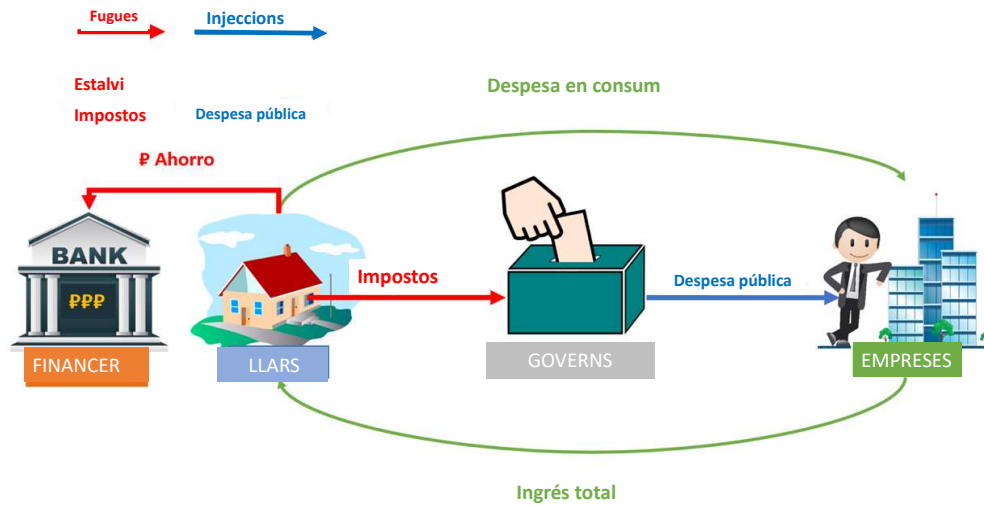
Complicuem-ho una mica més.

Fugues d'estalvi.

Ara bé, què passa si ens trobem en un nou equilibri i les llars decideixen estalviar una part de la renda disponible?

Ara la propensió marginal a consumir (PMC), que és la proporció de cada dòlar addicional de renda disponible que reben les llars, és inferior a 1.

Això vol dir que la propensió marginal a estalviar (PME) seria igual a 1 menys PMC.



Ara tenim una fuga addicional del flux d'ingressos-despeses, que, si no passa res més, reduiria la producció, els ingressos, l'ocupació i la consegüent despesa de consum.

Per tant, un estalvi més gran per si mateix crearà atur en el sector no estatal, en els entorns actuals.

Amb la complexitat institucional actual, la desocupació es podria eliminar si el govern entrés en dèficit (recordeu que, en les nostres condicions simplistes, el govern es trobava en equilibri anteriorment).

El dèficit fiscal creixent podria compensar la pèrdua de despesa de consum de les llars derivada de la fuga d'estalvi.

El procés d'ajustament faria que l'ingrés nacional tornés a augmentar (mentre que la despesa pública excedís els ingressos fiscals vigents), augmentant la recaptació, la despesa de consum de les llars i els fluxos d'estalvi i s'assoliria un nou nivell de renda nacional quan la suma de les fuites (impostos més estalvi) igualés la injecció de la despesa.

Així doncs, ja no existiria cap exigència de que el saldo pressupostari es mantingui en equilibri. Sota aquestes condicions ha d'estar en dèficit per mantenir la plena ocupació, en ser la propensió a l'estalvi de les llars més gran que zero.

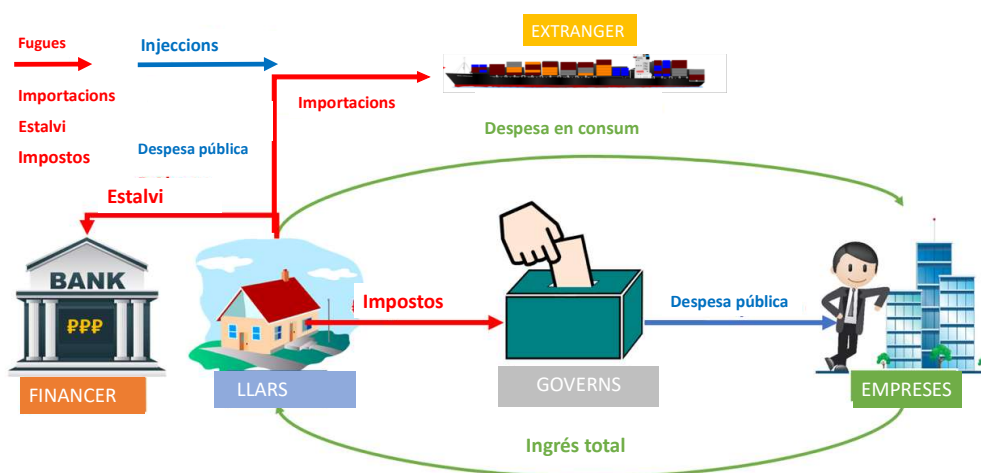
Introduïm importacions

Ara afegim el sector extern i reconeixem que l'economia nacional gasta en cada període part dels ingressos en béns i serveis produïts a l'exterior — importacions.

El flux de despesa en importacions constitueix una fugida addicional a les altres que ja es produïen en el corrent d'ingressos-despeses, que, si no es produís una altra intervenció, reduiria la producció, els ingressos, l'ocupació i les despeses de consum subsegüents.

Les fugides redueixen la despesa en producció nacional i redueixen la renda nacional.

Les injeccions s'afegeixen a la despesa en la producció nacional i augmenten la renda nacional.



De nou, la pèrdua d'ingrés nacional es podria evitar si el dèficit fiscal augmentés per contrarestar les fugites d'importacions.

Introduïm la inversió empresarial i les exportacions

En aquest marc, hi ha dues injeccions addicionals que poden compensar les fugites per estalvi, tributs i importacions: la inversió empresarial i la despesa en exportacions de la resta del món.

Aquesta condició es complirà en equilibri i, atès que, en aquest senzill model, les tres fuites també són funcions de l'ingrés (augmenten quan la renda nacional augmenta d'acord amb les propensions a estalviar i importar i la taxa impositiva), hi ha una **suma** única d'injeccions requerida per compensar la suma de les fuites que es donaria a un nivell de plena ocupació de la renda nacional (PIB).

Això no vol dir necessàriament que es requereixi un dèficit públic.

Però sí que significa que, si la suma de la inversió empresarial i les exportacions, atesa la despesa pública actual, no és suficient per igualar la suma de les fuites que es produirien a un nivell de plena ocupació de l'ingrés nacional (PIB), aleshores **l'única manera com l'economia pot assolir la plena ocupació és augmentar la despesa pública.**

Per tant, la condició d'equilibri generarà un nivell estable de producció, que, tanmateix, no garanteix la plena ocupació.

En conseqüència, per mantenir la plena ocupació, la condició d'ingrés nacional estable anterior es pot reescriure més específicament d'aquesta manera:

$$(G - T) = \underbrace{S(Y_f) + M(Y_f)}_{\text{Fugues no estatals en plena ocupació}} - \underbrace{[I(Y_f) + X]}_{\text{Injeccions no estatals en plena ocupació}}$$

G = despesa del govern

M = despesa en importacions

T = Ingressos fiscals

I = despesa en inversió

S = flux d'estalvi

X = despesa en exportacions



El qualificador Y_f es refereix al valor del flux en qüestió sota plena ocupació atès que els fluxos S , T i M seran més grans en plena ocupació que si l'economia està en recessió.

Si els drenatges del sector no estatal $>$ les injeccions que ocorrerien en plena ocupació, aleshores, perquè la renda nacional romanguí estable, hi ha d'haver un dèficit fiscal ($G - T$) suficient per compensar aquesta bretxa en la demanda agregada.

Conclusió

Finalment arribem a la relació de saldos sectorials.

Però l'exposició gràfica podria proporcionar una comprensió més gran que se'ls escapa als que els desagrada l'exposició algebraica.

Publicat originalment en anglès al blog de l'autor

Traducció de Xavier López Relat

www.redmmt.es